

TÜRKİYEDE ÜNİVERSİTE DÜZEYİ MESLEKİ TURİZM EĞİTİMİ VE SEKTÖRLE UYUMSUZLUĞUNUN NEDEN OLDUĞU SORUNLAR

Nazmi KOZAK

En genel anlamıyla bile düşünelim, ülkemizde turizmi pek öyle gerilere götürmek olası olmuyor. 1950'li yıllarla birlikte somut olarak ise planlı dönemden itibaren, bugünkü anlamda olmasa bile, önemsenmeye başlanan bir sektör turizm. Öyle olmasına karşılık, turizmin gelişmesinde hızlı bir ivmenin yaşandığı dönem, 1980'li yılların başlarına rastlamakta.. Bu hızlı gelişme, birçok konuyla birlikte, bu sektörde çalışacak "Nitelikli İşgücü" sorununu gündeme getiriyor.

Nitelikli personel konusu, çok ele alınmış; üzerinde uzun tartışmalar yapılmış bir sorun; öyleki, onsuz hemen hiçbir turizmle ilgili panel, sempozyum, açık-oturum vb. olmuyor... Elbette bu uzun tartışmaların nedeni, nitelikli işgücü sorunun henüz çözüme ulaştırılamamış olmasıdır.

Aslında, turizm sektörü için nitelikli işgücü yetiştirme çalışmaları pek yeni sayılmaz; planlı dönemin başlarına değin uzanmakta. Ancak, -yukarıda da değindiğimiz gibi- sorunun somut olarak kendini hissettirmesi oldukça yeni.

Günümüz Türkiyesinde, turizm sektörüne nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla çeşitli kurum ve kuruluşlara bağlı olarak değişik düzeylerde çalışmalar yürütülüyor. Bu eğitim programlarında, turizm sektörünün gereksinmesi olan değişik düzeylerdeki

işgücü yetiştirilmeye çalışılıyor. Bu yazıda, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi üzerinde duracağız.

Üzerinde çok konuşulmuş bir konu üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi; ne durumdadır şu anda? Önce buna bir bakalım.

MEVCUT YAPISI

Üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi ülkemizde oldukça yaygın sayılabilecek bir konumdadır; öyleki, önlisans ve lisans olmak üzere iki ayrı düzeyde veriliyor; sayı yönünden de oldukça yaygın bir durumdadır; buna "Turizm Eğitimi Enflasyonu" da denilebilir; önlisans düzeyinde 21, lisans düzeyinde 7 program bulunuyor. Önlisans düzeyinde olanlar, Meslek Yüksek Okulları bünyesi içinde Turizm ve Otel İşletmeciliği; lisans düzeyinde olanlar da Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu adı altında eğitim yapmaktadırlar.

Bu turizm programlarının eğitim-öğretime açılış amaçlarına baktığımızda; önlisans düzeyinde olanların ara eleman gücünü, lisans düzeyinde olanların ise üst düzey işgücünü yetiştirmek olduğu görülüyor. Her iki düzey programın ders programları da bu amaçlarla uygun olarak düzenlenmeye çalışılıyor.

Türkiye'deki üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi çalışmalarını, turizm alanında ileri gitmiş ülkeler ile karşılaştığımızda; okullaşma yönünden onları geçmekte olduğumuz; verilen eğitimin niteliği açısından ise oldukça gerilerde kaldığımız gözleniyor. Öte yandan önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde olmak üzere toplam 34 akademik turizm programı ile, bu alanda çok ülkeyi gerilerde bırakmamız yanında, bu kadar çok sayıda programı oldukça kısa sayılabilecek bir zaman diliminde eğitim-öğretime açabilmemiz öngünülebilir bir başarıdır; elbette, üniversite düzeyinde okul açmayı bir binaya tabela asmak olarak kabul edersek...

SEKTÖRLE UYUMSUZLUĞUNUN NEDEN OLDUĞU SORUNLAR

Ülkemizde üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi, turizm endüstrisinin gereksinme duyduğu işgücünü yetiştirmeyi amaçladığına yukarıda değinmiştik. Durum gerçekten böyle mi? Yoksa, sektörle uyumsuz; yani bu eğitimi alanlar sektörde kendilerini yeterince hissettiremiyorlar, gösteremiyorlar mı?

Bu konuda çok şey söylendi aslında; çözüm yolları da önerildi; ancak sonuçta pek de birşeylerin değiştiği söylenemez. Sektör, kendi düşüncelerini, bu programların yöneticileri de kendi düşünce ve görüşlerini

açıkladı; birtakım çözüm yolları ortaya atıldı; ancak bu konuşmalar, tartışmalar genelde öznel düşünce ve

ÇİZELGE 1

Turizm Sektöründe Mesleki Turizm Eğitimi Alanların Dağılımı (%)

MESLEKİ EĞİTİM	KONAKLAMA	SEYAHAT İŞLETMELERİ
Eğitimsiz(*)	87.4	83.1
Üniversite(**)	2.7	2.9
Meslek Lisesi	3.3	2.4
TUREM	4.0	4.7
DİĞER		
-Yurtiçi	2.4	4.7
-Yurtdışı	0.8	4.1

KAYNAK: Turizm Bakanlığı, Otelcilik ve Turizm Endüstrisinde İşgücü Araştırması: Cilt 2 İşgücü İhtiyaçlarının Projeksiyonları

görüşlerden yola çıkılarak yapıyordu. Çünkü, ülkemizde geniş örnekleme dayanılarak gerçekleştirilen ve üniversite düzeyi mesleki turizm eğitiminin turizm sektörüyle uyumluluğunun açıklanmasına açıklık getirecek istatistiksel çalışmalar yoktu (***)).

1989 Eylül ayında gerçekleştirilen bir çalışma var şu an elimizde; Turizm Bakanlığı'nın eşgüdümünde ILO'nun katkısı ve DİE'nin yardımıyla gerçekleştirilen "Otelcilik ve Turizm Endüstrisinde İşgücü Araştırması", üniversite düzeyi mesleki turizm eğitiminin turizm sektörüyle uyumluluğunu nesnel verilere dayanarak açıklamamıza yarayacak bir çalışma.

İşte bu araştırmadan yola çıkarak, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitiminin sektörle uyumlu olup olmadığını, bazı ana başlıklarda incelemeye çalışacağız.

1. Eğitim Hedefine Ulaşabiliyor mu?

Çizelge 1'de mesleki turizm eğitimi alanlar içinde üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi alanların konaklama ve seyahat işletmelerinde istihdam oranları verilmiştir. Çizelgedeki sonuçlar bize pek olumlu görünmüyor; istihdam açısından mesleki herhangi bir eğitim almamış olanları bir yana bıraksak bile, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi alanlar gerilerde kalıyor.

Bu programların eğitime açılış amaçlarını yukarıda vermiştik; ve önlisans düzeyinde olanların ara insan gücünü, lisans düzeyinde olanların da üst düzeyde görev

(*) Turizm ile ilgili herhangi bir mesleki eğitim almayanlar

(**) Üniversite düzeyinde mesleki turizm eğitimi alanlar

(***) Turizm Bankası tarafından 1984 yılında gerçekleştirilen personel eğitimi araştırması bu konuda açıklayıcı veri yönünden yetersizdir.

alacak işgücünü yetiştirmek üzere eğitim-öğretime açılmış olduklarını belirtmiştik. Çizelge II 'de seyahat işletmelerinde çalışanlar içinde mesleki turizm eğitimi alanların yüzdesel dağılımı verilmekte. Bu dağılım bize, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitiminin ne oranda hedefine ulaştığına ilişkin bilgiler veriyor. Çizelgeden de görülebileceği gibi, yöneticilik, üst düzey ve orta düzey personel olarak görev alanların pek yüksek olmayan bir yüzdesi üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi almıştır.

Burada seyahat acentalarını incelememize neden; bu işletmelerde yükseköğrenim almış olmanın artık zorunlu olduğudur. Durum böyle olmasına rağmen, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi alanların seyahat işletmelerinde yöneticilik düzeylerinde görev almaları oldukça yetersizdir.

Buradan şu sonuçlara ulaşabiliriz: Üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi alanlar;

ÇİZELGE 2

Üniversite Düzeyi Mesleki Turizm Eğitimi Almış Olanların Seyahat İşletmelerinde Yüklendikleri Görevlerin Düzeyleri ve Diğer Mesleki Turizm Alanları İçindeki Oranı (%)

	YÖNETİCİLİK(*)	ÜST DÜZEY PERSONEL(**)	ORTA DÜZEY PERSONEL (***)
Eğitimsiz	64.2	79.6	84.4
Üniversite	6.0	5.0	2.7
Turizm Meslek			
Lisesi	0.7	0.5	1.0
TUREM	5.8	2.7	2.4
Yurtiçi Başka Bir Programda			
Turizm Eğitimi	12.9	7.2	6.7
Yurtdışında			
Turizm Eğitimi	10.0	4.7	2.6

KAYNAK: Turizm Bakanlığı, Otelcilik ve Turizm Endüstrisinde İşgücü Araştırması Cilt I: Mevcut İşgücü Kaynakları

(*) Bu gruba seyahat acentasının yöneticisi, personel md. ve şube md. girmektedir.

(**) Üst düzey personel grubuna, müdür yardımcıları, tur lideri, rezervasyon amiri, bilet işlemleri amiri, Halkla ilişkiler amiri, seyahat rehberi, genel muhasebeci ve satış müdürü girmektedir.

(***) Orta düzey personel sınıflamasına, seyahat memuru, rezervasyon memuru, bilet işlemleri memuru, satış personeli, işlem memuru, danışma memuru, işlemler kontrolörü, tur rehberi ve kasiyer girmektedir.

2- Sektörün Gelişmesi İle Bu Programların Gelişmesi Arasında Birliktelik Var mı?

Turizm sektörünün gösterdiği gelişmeye koşut bir şekilde üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi yaygınlaşıyor mu? Bir başka anlatımla, turizm sektörü belli bir hızla geliyor; buna koşut olarak belli düzeylerde işgücüne gereksinme duyuyor, örneğin, nitelikli işgücü, orta ve üst düzey yönetici gibi. Üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi için yeni programlar açarken ya da eldekilerin öğrenci sayısını azaltma ve yükseltme sırasında, turizm sektörünün gereksinme duyduğu ve duyacağı elemanların sayısı belirleyici oluyor mu? Konuyu daha da açarsak; yedi tane lisans, 21 tane önlisans düzeyinde mesleki turizm eğitim programlarının eğitim-öğretime açılması hangi plana ya da programa dayanmaktadır? Bu programlar, bugün belli sayıda mezun veriyor: gelecekte de bu sayı daha da artacak; bu mezun sayıları nasıl belirlenmektedir?

Bizce, bütün bunlar hiçbir plana ya da programa dayanmamaktadır. Çizelge III bu konuda size oldukça fazla bilgi vermektedir. Çizelgede 1994 yılına değin konaklama işletmelerinin çeşitli düzeylerde oluşacak işgücü gereksinmesi veriliyor. Konaklama işletmelerinde 1994 yılına değin gereksinme duyulacak yönetici (*), bölüm şefi (**) ve amir (***) sayılarını inceleyelim.

1994 yılına değin konaklama işletmeleri 1590 yöneticiye gereksinme duyacaktır. Bu sayının yarısını muhasebe için ayırırsak, geriye 800'e yakın bir sayı kalır; yani, 1994 yılına değin konaklama işletmelerinde 800'e yakın "müdür" gereksinmesi olacaktır. Bu düzeyde görevler için işgücü yetiştirme çabası içinde olan programlar ise, 1994 yılına değin yaklaşık 3000-3500 mezun vereceklerdir. Öte yandan, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi alanların yöneticilik görevlerinde 1989 yılı itibarıyla % 6.0 'lık bir isdiham olanağı bulabildikleri ve bu oranda fazla bir artış olmayacağı göz önüne alınırsa, 1994 yılında yönetici adayı mezun sayısı ih-

(*) *Turizm Bakanlığının araştırmasında yönetici sınıflandırmasına, önbüro md., genel md. ve yiyecek-içecek md. girmektedir.*

(**) *Bölüm Şefi sınıflandırmasına, finansman md., muhasebe şefi, personel md., önbüro md.yrd., Resepsiyon şefi, Kallar md., Kallar md.yrd., Benket md., mutfak şefi... girmektedir.*

(***) *Amir grubuna, gece deneticisi, işlem analisti, sekreter, kasiyer, head hall porter, halkla ilişkiler memuru, gece görevlisi, resepsiyonist, rezervasyon memuru, NCR operatörü, kallar amiri, şef barmen, bar amiri, kapitan, barmen, garson, pasta şefi, pastacı, ambar şefi... girmektedir.*

ÇİZELGE 3

1994 Yılına Değın Konaklama İşletmelerinde Yeni Personel Gereksinmesinin Düzey ve Bölümlere Göre Dağılımı

BÖLÜM	YÖNETİCİ B.ŞEFİ	AMİR	TEMEL DÜZEYDE VASIFLI İŞÇİ	HİZMET PERSONELİ VE STAJYER	
İDARE VE MUHASEBE	1590	1020	1820	1660	580
UNİFORMALI HİZMETLER	-	-	70	170	2530
RESEPSİYON	160	580	3470	1340	360
RESTORAN VE BAR	50	360	8420	4010	1780
MUTFAK	70	610	3630	2810	-
S. ALMA VE AMBAR	-	110	690	300	-

KAYNAK: Turizm Bakanlığı, Otelcilik ve Turizm Endüstrisinde İşgücü Araştırması, Cilt 2; İşgücü İhtiyaçlarının Profili

tiyaçtan fazla olacaktır.

Diğer yöneticilik düzeyleri için gereksinme oldukça yüksektir. Bu sonuç, ara işgücü yetiştirme çabası içinde olanlara önem verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yani, 1994 yılına değin konaklama işletmelerinde 20 bine yakın ara insangücüne gereksinme bulunmaktadır; ve bu elemanların yetiştirilmesi için insanları dört yıl eğitime tutmaya gerek yoktur; lise sonrası iki yıllık bir üniversite eğitimi bu görevler için yeterlidir.

Çizelge IV 'de ise, 1994 yılına değin seyahat işletmelerinde gereksinme duyulacak işgücü ve bunların dağılımı yer almaktadır. Çizelgede, ilk bakışta belki yönetici gereksinimi yüksek görülebilir. Ancak dikkatli baktığımızda ve seyahat işletmelerinde üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi alanların oranı göz önünde tutulduğunda, bu yönetici gereksinmesinin çok düşük bir oranının üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi alanlar tarafından sağlanacağı anlaşılır.

Sonuç olarak; turizm sektörünün gelişimi ve işgücü ihtiyaçları, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi yapan programlarca dikkate alınmamaktadır.

3- Turizm Sektörü Ne Tür İşgücü İstiyor? Eğitimde Bu İstek Göz Önüne Alınıyor mu?

1994 yılına değin gerek konaklama gerekse seyahat işletmelerinin personel gereksinmesi nedir? Bu ihtiyaç içinde yönetici sayısı nedir? Bugün yapılan üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi ile bu ihtiyaç arasında ilişki var mı? Çizelge III 'de 1994 yılına değin konaklama işletmelerinde hangi düzeylerde işgücü gerek-

ÇİZELGE 4

1994 Yılında Seyehat Acentalarının Personel Gereksinmesi ve Düzeylerine Göre Dağılımı

İŞGÜCÜ	TOPLAM
YÖNETİCİ	3036
ÜST DÜZEY PERSONEL	3782
ORTA DÜZEY PERSONEL	7077
ALT DÜZEY PERSONEL	2096
STAJYER	48
HİZMET PERSONELİ	2913

KAYNAK: Turizm Bakanlığı, Otelcilik ve Turizm Endüstrisinde İşgücü Araştırması Cilt 2: İşgücü İhtiyaçlarının Projeksiyonları

Çizelge IV, 1994 yılına değin seyahat acentalarının işgücü gereksinimi içinde yönetici, üst ve orta düzey personel gereksinmesini gösteriyor, buna göre, seyahat işletmelerinde 1994 yılına değin 15000'e yakın gereksinme var. Ancak, üst düzeydeki yönetici gereksinmesini bir yana alırsak, orta ve üst düzey insan gücünü yetiştiren programlar şu anda bu ihtiyacı karşılamaktan uzaktadır. Ayrıca, bu programların otelcilik ağırlıklı eğitimleri ile bu gereksinme giderilemez.

Sonuç; turizm sektörü ara işgücü istiyor, gelecekte buna daha çok gereksinme duyacak. Ayrıca, seyahat işletmelerinde yönetici, üst ve orta düzey işgücü olarak gelecekte hafife alınamayacak gereksinme olacak. Ama bu tür işgücünü yetiştirecek program yok.

4- Turizmdeki Sektörel Uzmanlaşma, Eğitimde Dikkate Alınıyor mu?

Türkiye'de turizm hızlı bir uzmanlaşma içinde; yani konaklama işletmecileri kendi alanlarında, seyahat işletmecileri kendi alanlarında, turizm ile ilgili diğer sektörlerde çalışanlar kendi aralarında uzmanlaşma yolunu seçiyorlar; görevler bölünüyor, herkes kendi alanında uzman olmak istiyor. Ana sektörler olarak seyahat ve konaklama işletmeleri, bu konunun itici güçleri. Acentacı kendi işini, otelci kendi işini en iyi yapma uğraşında. Durum böyle olunca, bu alanda eğitim çalışmaları yürüten kurumların da böyle bir farklılaşmaya girmeleri gerekiyor; zorunlu hale geliyor.

Ancak ülkemizde üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi, otel işletmeciliği yoğunluklu turizm işletmeciliği şeklinde yapılıyor; ve öğrenciye herşey öğretilmeye çalışılıyor, sonuçta hiçbirşey doğru dürüst öğretilmiyor; çünkü kısa zamana sığdırılan dersler verimli. Bu işletmelerde staj yapanlar, günde 20 saatlik çalışma ile bırakın bir şeyler öğrenmeyi, sektörden

nedenlerle, hem önlisans hem de lisans düzeyindeki programlarda konaklama ve seyahat işletmeciliği adları altında ve her programın bir alanda eğitim etkinliğini sürdüreceği mesleki turizm eğitimi çalışmaları yürütülmesi zorunludur.

5- Eğitimde Turizmin İnsanal Yapısı Dikkate Alınıyor mu?

Ne demek turizmin insanal yapısı? Açıklayalım: turizmden yararlanan yani seyahate katılan, konaklayan insandır; bu sektörde makinalaşma oldukça düşüktür; hizmet insan tarafından yürütülür büyük çoğunlukla. Öyleyse, hizmeti veren insan, hizmeti alan yine insan; insanal bir sektör turizm. Durum böyle olunca, hizmeti veren insanın durumu önem kazanıyor; onun kişisel, bedensel, ruhsal özellikleri...

Her insanın kişisel, bedensel ve ruhsal özellikleri, o kişinin turizmde çalışmaya, başarılı olmaya uygun olmayabilir; bu son derece doğaldır. Öyleyse, bu özellikleri turizmde çalışmaya uygun olmayanları seçerek, sektör için uygun olanları eğitmek; hem ülke hem de bu özellikleri turizm için uygun olmayanlar açısından iyi olacaktır. Nasıl? Eğitimine büyük paralar harcanan bir kimsenin, mezun olduktan sonra turizmde başarılı olamayarak, turizm dışı bir alana kayması ülke açısından büyük bir kayıptır. Kişi açısından ise yarar şuradadır: turizmde başarılı olamayacakları baştan seçerek, onların daha başarılı olacakları alanlara yönelmeleri sağlanır, böylelikle o kişi açısından ileride farkına varılacak bir hata baştan önlenmiş olur.

Her insanın kişisel, bedensel ve ruhsal özellikleri, o kişinin turizmde çalışmaya, başarılı olmaya uygun olmayabilir; bu son derece doğaldır. Öyleyse, bu özellikleri turizmde çalışmaya uygun olmayanları seçerek, sektör için uygun olanları eğitmek; hem ülke hem de bu özellikleri turizm için iyi olmayanlar açısından iyi olacaktır.

Üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi yapan programlar, bilindiği gibi, ÜSYM sınavları ile öğrenci kabul ederler. Bu uygulama, yukarıda açıklanmaya çalışılan nedenden dolayı yanlıştır. Yeni bir sınav biçimine yönelinmelidir. Bu; ÜSS Birinci Basamak Sınavı sonrasında, bu sınavdan belli bir barajın üzerinde puan alıp, turizm programlarında okumak isteyenleri

soğumaktadır. Dahası, öğrenci derste öğrendikleri ile uygulamayı pekiştirebilmektedir?

Soruları artırabiliriz, ancak sonuç bellidir; stajlar şimdiki uygulama ile yeterince verimli olamıyor. Aslında staj değiştirilse bile aynı sonuçlar alınacaktır. Çünkü turizm eğitimi iş yapılırken öğrenilir çoğunlukla. Eğitim tarihimizde bunun çok güzel örneği durmaktadır. Niçin turizmde de böyle bir uygulama olarak algılayabileceğimiz otel-okul sistemine geçilmiyor? Dünyada turizm eğitimi yapan tüm programların bu tür yapılanmaları vardır.

Ülkemizde de otel-okul sistemi uygulaması lisans ve önlisans mesleki turizm eğitimi için oluşturulmalıdır. Ancak, bu programların şu an içinde buldukları yapılanmaları ve sayıca fazla oluşları buna engel oluşturmaktadır.

Türkiye'deki üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi çalışmalarına, turizm alanında ileri gitmiş ülkeler ile karşılaştığımızda; okullaşma yönünden onları geçmekte olduğumuz; verilen eğitimin niteliği açısından ise oldukça gerilerde kaldığımız gözleniyor. Öte yandan önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktoradüzeylerinde olmak üzere toplam 34 akademik turizm programı ile, bu alanda birçok ülkeyi gerilerde bırakmakta olmamız yanında, bu kadar çok sayıda programı oldukça kısa sayılabilecek bir zaman diliminde eğitim-öğretime açabilmemiz övünülebilecek bir başarıdır; elbette, üniversite düzeyinde okul açmayı bir binaya tabela asmak olarak kabul edersek!..

7- Yabancı Dile Önem Veriliyor mu?

Turizmde, gerek yok söylemeye; dil son derece önemlidir. Bu programlarda bu önem yeterince algılanmış mı? Bu sorunun yanıtı açıktır; çünkü kimse bu önemi yadsımıyor. Her program olanakları ölçüsünde bu sorunu çözmeye çalışıyor. Ancak, mezunların çok büyük bir bölümü de yeterince dil bilmiyor, bu da bir gerçek. Bu sorunun çözümü için her okulun hazırlık sınıfı koyması ve olabildiğince turizmle ilgili dersleri

ingilizce okutması yeterli olacağı kanısındayız.

SONUÇ

Yukarıda da görüldüğü gibi, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitimi turizm sektörü ile birçok noktada çalışmaktadır; bu programlar bu sektör için işgücü yetiştirdiğine göre kendilerini sektöre uydurmak zorundadırlar. Ancak bu programların şimdiki yapılanmaları ile sektöre uyum sağlamaları, sektörün istediği işgücünü yetiştirmeleri olanaksızdır. Bizim kanımızca, üniversite düzeyi mesleki turizm eğitiminde aşağıda açıklanmaya çalışılan değişiklikler yapılmalıdır.

1. Lisans Düzeyi Programlarda Mesleki Turizm Eğitimi

Öncelikle belirtmek gerekir ki, mevcut lisans düzeyi mesleki turizm eğitimi program sayısı olması gerekenden fazladır, bu sayı azaltılmalıdır. Bu düzeyde, Konaklama İşletmeciliği, Seyehat İşletmeciliği ve Turizm Araştırmaları Merkezi olmak üzere üç program yeterlidir. Mevcut okullar içinde konumları ve altyapıları itibariyle en uygun olanlardan biri Seyehat İşletmeciliği diğeri Konaklama İşletmeciliği alanında olmak üzere iki okulun eğitime açık bırakılması yeterlidir. Turizm Araştırmaları Merkezi olarak adlandırabileceğimiz program ise, turizm ile ilgili konularda makro düzeyde gerek özel gerekse kamu kesimi için planlama çalışmaları yapacak elemanları yetiştirecek şekilde yapılandırılmalıdır. Bu okulun büyük bir kent merkezinde açılması verimli olması açısından yararlı olacaktır.

Böyle bir düzenlemeye gitmenin yararları şunlar olacaktır:

- Öncelikle, dağınık olan nitelikli öğretim elemanları biraraya toplanmış olacağından, verilen eğitimin kalitesi artacaktır.

- Bu okullardan mezun olanlar sektöre girdiklerinde, aldıkları kaliteli eğitim sayesinde kısa sürede iyi yerlere gelebileceklerdir.

- Bu alana ayrılan kaynakların üç program üzerine yoğunlaştırılması ile, kaynakların daha rasyonel kullanımı sağlanacak, ve yapılmak istenen işler kaynak darlığı ile karşılaşmadan daha kısa sürede gerçekleştirilecektir. Ayrıca, bilimsel çalışmalara da kaynak tahsisi gerçekleştirilecektir.

- Lisans eğitimi, öğretiminin vazgeçilmez özelliği, önce araştırmak sonra araştırma sonucu elde edilen bulguları yayımlamak ve daha sonra da öğretim yapmaktır. Araştırma yapabilmek için öncelikle kaynak gerekir, sonra bilim adamı ya da bilim adamlarından oluşan ekip ve bunlardan belki daha önemlisi araştırma yapacak olanın kendi alanında dünya üzerinde yapılmış

araştırmalardan ve yayınlardan haberdar olması. Böyle bir düzenleme tüm bunları sağlamaya büyük katkısı olacaktır.

● Otel-okul uygulamasına daha kolay geçme olanağı doğacaktır.

Yedi tane lisans, 21 tane önlisans düzeyinde mesleki turizm eğitimi programlarının eğitim-öğretime açılması hangi plana ya da programa dayanmaktadır? Bu programlar, bugün belli sayıda mezun veriyor: Gelecekte bu sayı daha da artacak; bu mezun sayıları nasıl belirlenmektedir?

2- Önlisans Düzeyi Programlarda Mesleki Turizm Eğitimi

Türkiye 'de turizm endüstrisine en uygun mesleki turizm eğitimi Meslek Yüksek Okullarına bağlı olarak eğitim yapan Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik programlarıdır. Zira, yukarıda sorunlara değinirken gördüğümüz gibi, ülkemizde ileriki yıllarda turizm sektöründe en çok gereksinme duyulacak işgücü içinde büyük bir orana sahip olanlardan biri de, orta düzey personeldir. Ancak bu programların şimdiki yapılanmaları ile yaptıkları eğitimin -bir iki okul dışında- yeterli olduğundan söz edilemez. Eğer bu okullarda gerekli

düzenlemeler yapılırsa, turizm sektörünün ara işgücü gereksinimi büyük oranda ortadan kalkacaktır.

Bu programların iyileştirilmesi için neler yapılabilir?

● Öncelikle sayıları azaltılmalıdır.

● Bu programlara uygulamayı iyi bilen öğretim elemanlarının sağlanmasıdır.

Otel-okul sistemine geçmeleri sağlanmalıdır.

● Bu programların açıldığı ya da açılacağı yörelerde turizmin gelişmiş ya da gelişme potansiyelinin bulunmasına dikkat edilmelidir.

● Önlisans mesleki turizm eğitimi programlarının tümünde yabancı dil hazırlık sınıfı zorunluluğu getirilmelidir.

● Önlisans programlarının bir bölümü kurulacakları yörenin turizm sektörü yapısına bakılarak konaklama işletmeciliği, sayısı daha az olacak diğer kısmı da seyahat işletmeciliği alanında eğitim yapacak şekilde yapılandırılmalıdır.

3- Hem lisans hem de önlisans programlara öğrenci kabulü ÜSS Birinci Basamak Sınavı sonrasında yapılacak yetenek sınavı sonuçlarına göre yapılmalıdır.